

Kam s lidmi po poranění mozku?

Současné problémy neakutní péče o lidi po poranění/poškození mozku v České republice.

Marcela Janečková, Cerebrum o.s.

V České republice je ročně hospitalizováno 36 tisíc osob s úrazy hlavy, dalších více než 40 000 je hospitalizováno s cévními mozkovými příhodami, nádory aj.. Více než 15 000 z nich zůstává s celoživotními následky. Přibližně 400 z nich zůstává ve vegetativním stavu. Následky poškození mozku nejsou zdaleka jen fyzického charakteru. Daleko častější jsou poruchy kognitivních funkcí (ztráta paměti, pozornosti, myšlení, rozhodování se, plánování atd.), poruchy komunikace a řeči, emocí a chování, smyslového vnímání. Tyto deficity mohou významně ovlivnit život dotyčného i celé jeho rodiny. Otázka je o to palčivější, že velké procento osob po úrazu tvoří mladí lidé v produktivním věku. Celá řada z nich (s lehčími deficity) není nikdy diagnostikována a adekvátně léčena. Pro úspěšný návrat jedince s komplexními následky poranění mozku do společnosti je zcela zásadní komplexní rehabilitační a následná péče, stejně jako zapojení a podpora pečujících rodin.

Současný systém dlouhodobé péče o tuto cílovou skupinu osob je absolutně roztržštěný, chybí návaznost a propojenost služeb, systém je výrazně podfinancován, což vede nejen k nízké kvalitě služeb, ale především k nedostatku lůžek rehabilitačních a doléčovacích. Ve většině léčeben dlouhodobě nemocných chybí psycholog, ergoterapeut, logopedická péče, speciální pedagog... , kteří v západní Evropě tvoří integrální část týmů následné péče. Pro nedostatek služeb tak „končí“ tito lidé v psychiatrických léčebnách, nebo ústavech pro osoby s mentálním postižením. Tento typ zařízení jim nicméně nejsou ani určeny ani jim nejsou schopny nabídnout adekvátní pomoc.

Pacienti s těžkým postižením (apalický syndrom, těžký organický psychosyndrom, těžké kombinované postižení)

Místo center se specializovanou ošetrovatelskou a rehabilitační péčí, které jsou pro tyto pacienty běžně zřizovány v západní Evropě, tito pacienti končí v nedůstojných podmínkách léčeben pro dlouhodobě nemocné nebo hospicích. Poslední dobou zřizované Oddělení chronické intenzivní péče kapacitně nestačí a mají dlouhé čekací listy. Pokud se rodina rozhodne o dotyčného pečovat sama, poskytnutá podpora nebo asistence je téměř nulová a postupně tak dochází k naprostému vyčerpání a mnohdy rozpadu těchto rodin.

V současné době v České republice:

- je velmi omezený počet možností specializované a ucelené rehabilitace (jedině centrum specializované na komplexní rehabilitaci osob po poranění mozku je Klinika

rehabilitačního lékařství 1.LF UK v Praze), v zahraničí jsou specializovaná rehabilitační centra běžnou praxí.

- Není žádné denní centrum určené lidem po poranění mozku
- Nejsou žádné možnosti podporovaného nebo chráněného bydlení pro lidi po poranění mozku
- Nejsou agentury osobní asistence nebo podporovaného zaměstnávání, které by své služby zaměřily na potřeby této cílové skupiny
- Úplně chybí systém práce s rodinami a jejich psychologická podpora při péči o těžce postiženého člena, zejména v souvislosti s častými poruchami chování a emočním vypjetím s tím spojeným